

Un nou model territorial: procés d'urbanització de Catalunya

Lluís Casassas

CATEDRÀTIC D'ANÀLISI GEOGRÀFICA REGIONAL

Després de la guerra civil d'Espanya, el debat sobre la divisió territorial de Catalunya s'ha enriquit amb aportacions diverses. Si bé és veritat que els geògrafs de les darreres promocions també han treballat en aquest camp al costat dels que ja hi havien contribuït anteriorment, el fet més característic de la darrera etapa ha estat la incorporació d'estudiosos del territori procedents d'unes altres disciplines. Hi ha treballs notables d'enginyers (Josep Castellort, Ricard Garcia, Alfons Rodríguez, Xavier Rosselló, Albert Serratosa, Albert Virella, Josep M. Puchades...), d'arquitectes (Manuel Baldrich, Lluís Cantallops, Ricard Pié, Manuel Ribas i Piera, Manuel de Solà-Morales, Josep A. Solans...), d'historiadors (Jaume Codina, Gaspar Feliu, Rafael Torrents...), de sociòlegs i d'informàtics (Tomàs Aluja, Jordi Borja), d'economistes (Joan Alemany, Josep M. Bas, Josep M. Carreras i Puigdemongas, Joaquim Clusa, Eugeni Giral, Ernest Lluch, Josep M. Muntaner i Pascual, Marçal Tarragó...), de juristes (Enric Argullol, Eduard Bofill, Antoni Carceller, Antoni Dalmau, Francesc Lliset, Josep Mir, Tomàs Pou, Joan Prats, Josep Enric Rebés, Felip Tallada, Josep M. Vilaseca i Marcet...), d'estudiosos comarcalistes diversos (Pere Bordas, Ricard Serra, Joan Soler i Ribera, Josep M. Urgell, Joan Vilardell...), etc.

A part dels geògrafs catalans que hom pot considerar ja «clàssics» del pensament territorialista (Pau Vila, Josep Iglésies, Lluís Solé i Sabarís, Pere Blasi...), també hi ha treballs de major o de menor importància i transcendència aportats

per uns altres geògrafs, com per exemple Pau Alegre, Rosa Ascon, Dolors Batallé, Carles Carreras, Lluís Casassas i Simó, Helena Estalella, M. Dolors Garcia Ramon, Enric Lluch, Rafael Llusà, Oriol Nel·lo, Joan Nogué, Joan Rebagliato, Rosa Rexac, Pilar Riera, Lluís Riudor, Isabel Rueda, Montserrat Terrades, Antoni Tulla, Joan Vilà i Valentí...

Alguns dels autors citats presenten arguments assajant de reforçar els plantejaments de la Ponència de la Divisió Territorial del 1936, uns altres hi proposen esmenes i correccions moguts, molt sovint, per preocupacions localistes; alguns altres teoritzen sobre les variacions experimentades a la societat catalana i la seva repercussió en l'organització del territori; n'hi ha que, pensant en les dites variacions i en la incorporació de corrents teòrics nous en els enfocaments geogràfics, creuen necessària una divisió territorial que se sustenti en uns principis diferents dels comunament acceptats, considerant que la «comarcalització» apareix, ara, com el procés o el conjunt de processos espacials que transformen l'ordidura territorial i que originen l'aparició d'unitats espacials enteses com a espais oberts.

En aquest article voldria intentar d'explicar quin ha estat el camí que he seguit per arribar a la formulació de la meua proposta, que és el resultat d'un estudi de llarga durada en les etapes inicials del qual són notables els titubeigs i les contradiccions.

Cal tenir present que començava un procés de revisió d'una divisió de Catalunya en comarques la qual

gaudia d'atots. Primer, la tradició comarcalista que havia generat precedents notables, considerats aquests com a fites fonamentals en l'elaboració dels treballs de la Ponència —(Bases de Manresa (1892), Projecte de Constitució de l'Havana (1928), el llibre de Font i Sagué de les comarques naturals i històriques (1897), les aportacions pioneres (Blasi, Carreras Candi, Chevalier, Flos i Calcat, Iglésies, Santaló, CA. Torres...)—. En segon lloc, la metodologia que s'utilitzà en l'elaboració del projecte de 1932-33. Després, el prestigi atorgat per la promulgació posterior pel Govern de la Generalitat i el que li conferí l'abrogació per les forces franquistes; i la mitificació ulterior, fins esdevenir un dels principals signes d'identitat nacional. Per tot això, no és pas estrany que existissin contradiccions, temors i titubeigs en els meus primers treballs publicats (*Notes per a l'estudi del pensament geogràfic a Catalunya*. 1974, *Comarques catalanes*. 1975, *Dels objectius de l'ordenament territorial*. 1976, *Barcelona i l'espai català*, 1977), dificultats que es posaren en relleu durant la recerca feta prèviament a la presentació a la Fundació Bofill de les *Bases teòriques i pràctiques per a una nova divisió territorial de Catalunya* (Manresa, febrer 1979), que s'hagueren de discutir molt per poder elaborar unes bases metodològiques coherents que ens poguéssim portar a una proposta nova i ferma.

Hi ha tres fets que no podem oblidar perquè segurament han possibilitat l'inici de tota la recerca efectuada i de totes les que, d'una manera seriosa, es començaren a fer pel mateix temps:

- 1.—L'exemple de Pau Vila que, tant en escrits com en parlaments i converses, com durant diversos debats públics, manifestà manta vegada la necessitat i la urgència d'una revisió crítica dels treballs de la Ponència, en els quals ell havia tingut un paper tan decisiu;
- 2.—La demanda de Lluís Solé i Sabarís —vegeu el capítol de la *Miscel·lània Pau Vila* (1975) i la seva contribució a l'Assemblea de la Seu (1976)— d'emprendre, ràpidament i immediatament, l'estudi de les característiques de la futura estructuració territorial que havia de permetre saber «fins a quin punt és vàlida aquella divisió» (la del 36).
- 3.—La Ponència que Lluís Cantallops presentà en aquella assemblea, en la qual analitzà i detallà la incidència dels nous fets urbans i territorials sobre la Divisió Territorial del 36, i assenyalà els canvis ocorreguts tant en la població com en l'agricultura, en la indústria, en la forma dels assentaments humans, en les comunicacions...: «s'hauria d'obrir —deia Cantallops— un ampli debat (...) per tal de conformar i ajustar les comarques d'acord amb la realitat de la nova situació».

Cal dir, també, que després de la publicació del llibre *L'organització territorial de Catalunya* (1981), resultat d'un treball efectuat conjuntament amb l'economista Joaquim Clusa, vaig continuar la recerca seguint tres direccions paral·leles a la intensificació de la reflexió teòrica:

- 1.—Inserció d'articles en revistes i publicacions diverses, aprofitant l'existència de debats, la discussió de problemes de pertinença local, o l'aparició de números especials: «Actes del III Curs d'Estiu d'Estudis Pirinencs», «Aplec de Treballs de la Conca de Barberà», «Arrel», «Cardener», «CEUMT», «Dovella», «Erol», «Presència», «Quaders d'Alliberament», «Revista de Geografia», «Revista de Girona», «Sailargitalpenak»,

«Treballs de la Societat Catalana de Geografia», etc.

- 2.—L'assistència a reunions i col·loquis on he presentat comunicacions i ponències que han estat discutides i defensades, a Badalona, Banyoles, Cardona, Castelldefels, Dènia, Donostia, Figueres, Gandia, Girona, Igualada, Lleó, Madrid, Manresa, Mataró, Perpinyà, Reus, la Seu d'Urgell, Solsona, Valls, Vic...
- 3.—El treball de comprovació sobre el terreny, en el qual cal assenyalar la col·laboració entusiasta d'un grup lliure i obert d'estudiosos preocupats pel projecte i per la definició de l'estructura interna de Catalunya. S'han visitat i estudiat diverses àrees: Sallent-Puig-reig, Ribes de Freser, Ripoll, Caldetes, Conca de Barberà-Prades, Riberes de Sió, Segarra, regions de Terrassa i de Sabadell, Cassà...

Ja es comprendrà que la intensitat de la discussió anà augmentant com més avançaven els tràmits parlamentaris esdevinguts prèviament a l'aprovació de les LOT.

Durant tots aquests treballs recents es va poder comprovar de nou algunes de les afirmacions que ja figuraven al llibre de 1981 i es pogué veure com les transformacions esdevingudes a Catalunya després de l'any 1980 confirmen la generalitat dels resultats que s'havien obtingut durant l'elaboració del llibre citat.

Ha calgut estudiar els canvis ocorreguts des de l'esclatament oficial de la crisi econòmica i molts altres canvis que encara estan ocorrent, i ha calgut veure què és el que passa a hores d'ara en àrees marginals, potser, més ben dit, marginades pel procés de desenvolupament i de forta concentració metropolitana propiciada per les forces dominants els anys 50-60.

En deduïm algunes asseveracions fonamentals:

- el territori català no és homogeni i tampoc no ho són les unitats humanes que s'hi constitueixen;
- l'estructura territorial canvia tant per les modificacions ocorregu-

des en els factors externs, com pels resultats de les seves noves combinacions i connexions;

- no és fàcil adaptar models caducs i mai no experimentats a les situacions noves que es modifiquen i evolucionen;
- cal valorar degudament el pes de les herències històriques: ni negligir-les, ni tampoc sobrevalorar-ne la importància;
- cal tenir en compte que, entre el sector central metropolità de Catalunya, sovint encara expansiu, i les àrees més desvalgudes (ni les unes ni les altres no sorgeixen sempre com un tot continu), es manifesta l'emergència d'una Catalunya nova que moltes vegades pot aparèixer com si pogués esdevenir l'alternativa a la polarització metropolitana concentrada o a l'endarreriment. ¿Com s'estructura aquesta «tercera via catalana»? Apareix com un model territorial difós i indiscriminat? ¿Són els seus motors uns sistemes urbans cada vegada més concrets i interrelacionats?

Tant les comprovacions fetes damunt el territori com els resultats de l'especulació teòrica han portat a demostrar que l'organització de l'espai de Catalunya, avui, no segueix el model tradicional jerarquitzat que és propi d'una societat eminentment rural, ben lluny del caràcter dominant de la Catalunya que camina. Avui, el territori s'organitza d'una manera diferent i per a l'organització administrativa de Catalunya no és vàlid el citat model, que és el del concepte comarcal encunyat pel costum. Per això, la solució dels problemes de l'adaptació territorial de la nova societat no es troba en la implantació d'un sistema vell, encara que venerable, recolzat en aquestes unitats jerarquitzades que hom s'ha acostumat a denominar comarques. És ben clar que **aquestes comarques no existeixen**, ni poden, per tant, servir per a l'articulació social i administrativa dels catalans. És ben clar, també, que **els problemes no se solucionarien augmentant el nombre** d'aquestes unitats, ja que la justificació dels errors no es troba en la seva multiplicació. Les comarques —i cal redefinir-les, cercar-les,

localitzar-les, comptar-les— existeixen com a espais percebuts, com a marcs psicològics de retrobament i de despullament estadístic, «però no es pot anar a una precisió comarcal, ja que aquesta seria una tasca científica de llarga preparació, més pròpia d'una acadèmia, i que bé podria resultar sense utilitat pràctica» (Pau Vila, 1937).

No podem oblidar, tal com ensenya Bruno Menegatti (1983), quan el desenvolupament intervé amb la seva càrrega innovadora en punts diversos d'un espai complex que no segueix el model monocèntric, tendeix a difondre els seus efectes multiplicadors en l'espai i en el temps de manera que n'estimula el creixement general, influïnt les estructures territorials històricament consolidades i convertint-se elles mateixes en motiu o causa de desenvolupament. Aleshores, tal com s'ha dit i ara es repeteix perquè farà més comprensible el conjunt de l'afirmació, la «comarcalització» apareix com el procés o el conjunt de processos espacials que transformen l'ordidura territorial i originen unitats territorials —potser poden ésser les comarques— enteses com a sistemes espacials oberts.

No podem oblidar que Catalunya és un país de 32.000 km² on les raons de veïnatge són decisives i on el progrés i el creixement han avançat per efecte de la contigüïtat geogràfica. Així, doncs, l'espai català s'ha anat estructurant, al voltant d'un sector central metropolità, en diversos centres que s'anaven desenvolupant per l'exigència del nou repartiment de la indústria, dels serveis i de les necessitats socials.

¿És que es pot oblidar el paper estructurant de les unitats territorials constituïdes per aquests conjunts de municipis (*municipalies* en la seva concepció administrativa) en els quals destaca la presència de poblacions representatives de la nova dinàmica de la societat catalana? ¿És que aquest no és el fenomen característic de la Catalunya emergent al costat i al mateix temps que l'expansió del sector central?

Aquest fenomen d'agrupament i de desvetllament municipal es

troba tant a l'interior de les regions metropolitanes (Sant Boi de Llobregat, Martorell, Cornellà, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona...), com en els sectors que ja eren en vies de desenvolupament i expansió des de fa més temps (Banyoles, Manlleu, Torelló, Palafrugell, Roses, Sant Sadurní d'Anoia, Capellades, Cardona, l'Espluga de Francolí, Besalú, la Pobla de Segur, Camprodon, Guissona, Mollerussa, Agramunt, Sant Celoni...), com també en sectors en els quals fins els darrers anys no arribà l'auge de la indústria i dels serveis, estímulant les activitats generals de la rodalia (Ulldecona, el Pont de Suert, Bellpuig, Calaf, Sallent, Centelles-Tona...).

Més d'un centenar d'aquestes unitats són exemple de la nova armadura territorial de Catalunya. L'estructura tradicional, rural, arrelada i immòbil, que es coneixia com l'estructura comarcal, ja no representa la realitat actual del país.

¿Per què s'ha produït aquest canvi que ha capgirat la piràmide tradicional territorial? Cal tenir present que aquesta piràmide tradicional era reflex d'una jerarquització ben simple: els municipis es relacionaven directament i gairebé exclusivament amb els seus caps de rodalia, dels quals rebien els serveis i la caracterització col·lectiva; aquestes poblacions depenien dels anomenats caps de comarca, on ja hi havia serveis molt més especialitzats. Les comarques, d'una manera espontània, trobaven el seu complement en unes regions organitzades per les ciutats més grans i, sobretot, més dotades de serveis de tota índole. La capital metropolitana, Barcelona, és clar, estava al vèrtex de la piràmide.

Aquesta organització assolí la màxima perfecció durant l'etapa de consolidació de la personalitat nacional de Catalunya durant els primers *decennis* del segle vintè, època d'una relativa estabilitat política, i va romandre quasi inalterada fins a mitjan dècada dels cinquanta. Els canvis estructurals eren lents, com si unes arrels pro

fundes volguessin evitar la transformació social.

El cicle de l'expansió econòmica provocà les primeres modificacions de la piràmide. Fou l'etapa del gegantisme de les grans ciutats i de l'aparició de les anelles metropolitanes. El resultat fou que algunes àrees que, a la fi del segle passat tenien força importància econòmica i demogràfica, veieren disminuir progressivament i ràpidament el seu pes, amb avantatge de les parts més properes al sector metropolità i a les més completes estructures viàries i portuàries. En resultà que a una àrea que cada vegada es caracteritzava més per la seva densificació demogràfica, s'anava contraposant una àrea de despoblament que aviat afectà més de la meitat del territori català. Podem veure, doncs, que, a la primera meitat del segle, a més de la meitat del territori (o sigui, al 52,7%) s'havia perdut població i només hi residia el 19,6% dels habitants de Catalunya: és un fet que evidencià el grau tan elevat de polarització a favor d'una àrea com la barcelonina a la qual, a més, havien correspost, històricament, les funcions dirigents i dominants i que havia anat actuant com a propulsora del desenvolupament cultural, econòmic i demogràfic de tot el territori.

Ara bé, al mateix temps que aquesta polarització marcava profundament l'estructura territorial i el capteniment de la societat catalana, un conjunt de factors generava unes forces que en no gaire anys els havia de transformar totalment.

La mobilitat de la mà d'obra, de la qual els moviments migratoris tan importants forniren l'exemple més evident; la industrialització difosa a tot el territori, afavorida per les condicions citades del mercat de treball i per la millora de les comunicacions; les possibilitats noves de gestió descentralitzada i informatitzada; l'aparició d'economies d'escala que obligaren una política més curosa d'inversions públiques en serveis i en infraestructures, tot i la seva migradesa tradicional, etc. són alguns exem-

ples triats entre molts d'altres, dels factors allògens que incidiren durant aquells anys sobre la transformació de la societat.

El model de societat urbana que s'anava constituint a Catalunya, no tenia res a veure amb la piràmide tradicional abans descrita, que resultava totalment trasbalsada. S'anava creant una situació intermèdia entre les àrees marginades pel desenvolupament i aquelles altres que evolucionaven d'acord amb les tendències més avançades vigents als països més industrialitzats d'Europa, amb un engrandiment constant dels centres menors, com a conseqüència del desenvolupament industrial i d'unes millors condicions econòmiques que provocaven àrees de creixement concentrat. Era del tot evident que el territori català ja no es podia considerar homogeni. Cada vegada s'anava consolidant una tercera via catalana, ja fos engrandint-se els centres urbans, ja fos amb la creació de sistemes urbans interdependents. Apareixien noves zones de producció industrial descentralitzada o de desenvolupament econòmic més accelerat i relativament autònom. L'aparició i el consolidament d'aquests sistemes urbans eren deguts moltes vegades a les inversions procedents dels sectors concentrats centrals, però en unes altres vegades, estaven afavorits per l'actuació de propietaris locals enriquits, d'una petita burgesia urbana enriquida, amb un alt sentit de treball i d'empresa.

A començament de la dècada dels setanta, just quan tot era a les portes de la crisi econòmica, hom podia assenyalar l'existència de tres sectors territorials no necessàriament contigus ni juxtaposats: unes àrees consolidades de creixença demogràfica i econòmica, unes àrees de repoblament recent i unes zones d'un pregon despoblament.

Els estudiosos que per aquests anys tractaven de definir un model territorial adequat a les necessitats de l'administració i de la societat catalanes, ja comprenien que la proposta de la Ponència no es po-

dia acceptar sense modificacions i així ho manifestaven i ho tornaven a manifestar. El que passava, però, era que l'especulació teòrica no anava, tal com passa sovint, tan de pressa com els fets i continuava presa de la formulació comarcalista tradicional, com si volgués ignorar que no hi ha cap formulació ni cap principi, per més arrelat que estigui, que es pugui seguir cegament en l'elaboració de formulacions ulteriors.

Calia raonar la visió nova del territori català d'acord amb el que aleshores passava, i potser el que calia era comprendre clarament el que havia formulat Lluís Solé i Sabarís en la seva comunicació de la Seu, que, al cap i a la fi no feia més que actualitzar el que la Ponència havia dit, i Pau Vila havia reafirmat:

«La divisió de la Ponència havia de servir de base a l'administració catalana. Tot i reconèixer el gran mèrit de l'obra realitzada per la Ponència és lògic que ens replantegem el problema de la divisió territorial en funció dels termes actuals. La divisió proposada per la Ponència tenia una finalitat purament administrativa. La comarca és abans que res un fet social, una creació humana, dinàmica i variable en el temps, no una creació immutable de la naturalesa».

Però en el moment d'enfocar l'estudi de la realitat territorial de Catalunya, moltes vegades no es tenia en compte, per molts autors, de quina manera la comunitat i la població catalanes s'organitzaven i funcionaven territorialment ni es valorava degudament el fet de les relacions: així com els anys trenta eren relacions de base periòdica no diària, ara eren quotidianes amb tot un feix de connexions entre els sistemes urbans i els metropolitans. I calia comprendre que les funcions i competències de l'administració local, que és l'encarregada del funcionament d'aquestes unitats, no poden ésser efectuades en les mateixes unitats territorials que les funcions que corresponen a l'administració central catalana. Com que això no fou comprès, la confusió fa de qualsevol resposta una declaració inope-

rant. A més, cal que es vegi clar que unes unitats territorials definides fa més de mig segle per servir a una determinada administració **no poden, de cap de les maneres, servir per a un altre nivell administratiu.**

¿És que l'evolució més recent, la que es pot copsar amb l'estudi i la interpretació dels esdeveniments actuals, no confirma les tendències exposades?

Quan avui es parla de la crisi del model metropolità ¿què es vol dir? ¿És que, a partir de la meitat dels anys setanta, el sector central de Catalunya ha deixat de jugar el paper d'impulsor de les energies de tot Catalunya? Sembla que això no es pot afirmar de cap de les maneres. Durant els anys transcorreguts des de l'inici de la crisi industrial actual, el sector central metropolità ha continuat augmentant de població, malgrat l'innegable aleniment de la corba demogràfica catalana. Si en el període 1900-1975 l'augment poblacional d'aquest sector central havia estat del 390% i en el període 1950-1975 encara fou proper als 110%, en el darrer període, el dels últims deu anys, l'augment encara ha estat superior al 4%, malgrat les dificultats inherents a la situació que s'havia creat.

Però això no permet parlar de crisi del sector metropolità, sinó que el que passa és que hom es troba davant la consolidació d'una Catalunya que està emergint: la indústria, els serveis, l'habitatge, la cultura en general, totes les activitats col·lectives, ajudades per uns altres fenòmens allògens (turisme, millora de les infraestructures viàries, modernització del sector agrari, etc.), es consoliden i creen una base territorial nova. Les terres de Vilafranca del Penedès, de Tarragona, d'Igualada, de Sant Sadurní d'Noya, de Reus, d'Ulldecona, de la Ràpita i de Mollerussa, de Lleida, de Cardener, de Berga, de Vic i de Centelles, de Torelló, de Manlleu, de Banyoles, de Palamós, de Girona i de Figueres i de tantes altres, es van configurant com els centres ordenadors del territori català. El que passa, també, és que aquesta orga-

nització territorial nova no assumeix l'estructura comarcal antiga. De la mateixa manera que a l'interior de les ciutats els seus habitants van esdevenint cada vegada més els protagonistes de la vida col·lectiva, a Catalunya n'esdevenen els municipis, els òrgans més propers als ciutadans i els intèrprets més fidels de les seves necessitats, o els conjunts de municipis d'àmbit de rodalia (això és, les **municipalies**, si hom els confereix estatut jurídic). I aquests conjunts de municipis no estan estructurats d'una manera jerarquitzada i de dependència, sinó que estan interconexionats per tot un conjunt de relacions sinallagmàtiques.

Aquesta estructuració territorial ha ajudat a consolidar el model de vida urbà a tot el país. Ara, Catalunya compon una societat urbana ben característica: és la manifestació clara i evident del que hom pot anomenar, malgrat que pugui semblar paradoxal, fenomen generalitzat de contraurbanització, que caracteritza, així mateix, uns altres sectors i països de l'Europa industrialitzada i urbana. Contraurbanització que no es pot confondre amb desurbanització, perquè el que passa no és el declivi de la ciutat i del sistema de vida urbà civilitzat i solidari que li és inherent, sinó, més aviat, una reurbanització de nou encuny en un mosaic de ciutats discontinües esteses per tot el territori que han d'esdevenir el motor de la conquesta total del desenvolupament i de la qualitat de vida. Les ciutats noves de Catalunya, o sistemes urbans si es vol, formades per la connexió dels nuclis humans existents, dels barris de les ciutats antigues, dels agregats que no han perdut llur consciència col·lectiva, d'emplaçaments nous d'habitatges i de serveis, de caserius que no volen desaparèixer, de poblats grans que no volen ésser engolits per l'anonimat anivellador de les «taques d'oli» futures són els eixos de l'organització nova de Catalunya. La Ponència del 32 es va resistir al fet que es bategessin amb el nom de comarca les demarcacions administratives que havia dibuixat en el mapa que li havia demanat la Generalitat de les entitats

que necessitava per governar el país. A la Ponència, no li van demanar òrgans d'administració local, sinó unitats territorials que servissin per a l'administració perifèrica. La Generalitat va decidir que aquelles demarcacions s'anomenessin comarques, que més endavant agrupà en nou regions, per a les necessitats noves de l'administració.

Avui, les unitats bàsiques per a l'administració local són les ciutats i els sistemes urbans que abans hem descrit; de les unitats d'administració perifèrica, que les LOT no preveuen ni mencionen, l'únic que se'n sap és que han d'ésser poques i que han d'estar al voltant dels quatre o cinc grans centres de serveis, dels quatre o cinc grans centres humans que ara configuren la Catalunya del pas cap a la modernitat i la racionalitat.

Anomenar comarques a les demarcacions descrites pels decrets del 1936 i afegir-n'hi algunes més i oblidar-se de la majoria sembla, almenys, un joc bastit en la irrealitat. Sembla que no ho fóra, en canvi, reconèixer el paper ordenador dels sistemes urbans i dels altres agrupaments de municipis existents i conferir-los l'estatut legal que el seu desenvolupament i afirmament els acredita en profit de la comunitat catalana. Aquestes entitats tindrien prou capacitat per a gestionar les competències que els confereix la llei i les que hom els podria traspasar quan s'efectuï la reducció d'àmbits de les diputacions.

D'aquestes entitats, algunes són localitzades a l'interior del sector metropolità de Catalunya. Sembla que el seu reconeixement legal, el seu desenvolupament i el seu afirmament permetrien ordenar el sector citat en profit de la comunitat catalana i, especialment, de la qualitat de vida de les poblacions que avui es troben ubicades en aquest sector metropolità, que malda per trobar un sentit clar de progrés.

LL.C. □